

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
з навчальної дисципліни
"РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри управління фінансовими послугами.
Протокол № 2 від 27.08.2014 р.

Укладачі: Внукова Н. М.
Ачкасова С. А.

М 54 Методичні рекомендації до практичних завдань з навчальної дисципліни "Ринок фінансових послуг" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / уклад. Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 60 с. (Укр. мов.)

Подано практичні завдання відповідно до тем робочої програми навчальної дисципліни і методичні рекомендації до їх виконання, що сприятимуть набуттю майбутніми фахівцями професійних компетентностей для вирішення фінансово-економічних завдань розвитку ринків фінансових послуг.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання.

Вступ

Ринок фінансових послуг в умовах формування і розвитку ринкових відносин разом із використанням новітніх технологій, телекомунікацій та інформаційного простору є одним із важливих сегментів інфраструктури товарного ринку. Це особлива сфера взаємовідносин державних і фінансових інститутів для задоволення фінансових потреб і формування пропозицій із надання фінансових послуг на державному рівні або у світовій інтеграції фінансових ринків інших країн.

Створення ефективного ринку фінансових послуг, що виконував би функції розподілу та обороту капіталу від інвестора до виробника, визначав критерії ефективного використання фінансових ресурсів за секторами економіки; розв'язував економічні проблеми на грошовому, валютному, фондовому ринку та ринку позичкового капіталу; забезпечував прогресивний розвиток лізингових послуг та факторингу, є особливо актуальним.

Предметом навчальної дисципліни є опрацювання особливої сфери грошових відносин, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за умов надання фінансових послуг спеціалізованими фінансовими і кредитними установами та іншими фінансовими інститутами.

Об'єктом вивчення є процес надання фінансових послуг суб'єктам господарювання і підприємництва та фізичним особам.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних, семінарських і практичних занять, виконання індивідуальних, зокрема науково-дослідницьких завдань і самостійної роботи, що є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і вивчення фінансово-економічної літератури, законів нормативних актів із питань формування та розвитку ринку фінансових послуг.

Навчальна дисципліна "Ринок фінансових послуг" передбачає засвоєння студентами знань, які висвітлюють питання, що стосуються структури та суб'єктів ринку фінансових послуг, функцій його складових, видів діяльності, основних завдань державного регулювання ринку фінансових послуг.

Навчальна дисципліна є базовою для підготовки фахівців у галузі фінансів і кредиту. Студент повинен здобути знання; сформувати системне розуміння взаємозв'язків суб'єктів на ринку фінансових послуг та окремих спеціалізованих фінансових установ; навчитися визначати

економічні передумови та потреби у споживанні фінансових послуг конкретними учасниками ринку та можливості задоволення цих потреб використанням різних видів фінансових послуг; набути навичок комунікацій під час виконання індивідуальних завдань; виявити автономність і відповідальність під час самостійної роботи.

Практичні завдання за темами

Змістовий модуль 1

Основні організаційно-економічні засади регулювання та контролю діяльності фінансових установ в Україні

Тема 1. Фінансові послуги, їх класифікація та роль в економіці

Завдання 1

Фінансові послуги з автокредитування в Україні надають провідні банки.

Визначте склад клієнтів, яким надаються такі фінансові послуги. Розгляньте умови їх надання різними банками. Доведіть, що автокредитування є фінансовою послугою.

Завдання 2

Громадянка Павлюк О. І. працює в лікарні вже 10 років. Вона запланувала ремонт у своїй квартирі, але грошових коштів у неї не вистачає, тому вирішила стати членом кредитної спілки "Перше кредитне товариство" та скористатися його послугами.

Які передумови стати членом кредитної спілки та одержувати фінансові послуги у кредитні спілці? У чому особливість діяльності кредитної спілки з надання фінансових послуг ?

Завдання 3

Агровиробник звернувся в лізингову компанію на укладання договору фінансового лізингу на одержання фінансової послуги.

Які умови надання фінансової послуги відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"?

Чи відповідає фінансовий лізинг цим вимогам?

Завдання 4

Страхова компанія "Арма" звернулась до страхової компанії "Вексель" із метою надання їй послуг з формування і розміщення страхових резервів та управління ними.

Чи може страхова компанія "Арма" надавати такі послуги відповідно до Закону України "Про страхування"? Чи належить така фінансова діяльність до надання фінансових послуг?

Завдання 5

Успішна фінансова установа хоче займатися наданням послуг факторингу.

Які суб'єкти мають право здійснювати факторингові операції?

Які ознаки надання факторингу відповідає вимогам надання фінансових послуг?

Методичні рекомендації

Фінансовими послугами в Україні вважають операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, із метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

До фінансових послуг згідно з частиною першою статті 4 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" належать:

1. Випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг та інші форми забезпечення розрахунків.
2. Довірче управління фінансовими активами.
3. Діяльність з обміну валют.
4. Залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення.
5. Фінансовий лізинг.
6. Надання грошових коштів у позику, у тому числі й на умовах фінансового кредиту.
7. Надання гарантій та поруки.
8. Переказ грошей.
9. Послуги у сфері страхування та накопичувального пенсійного забезпечення.

10. Торгівля цінними паперами.

11. Факторинг.

12. Управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій із нерухомістю згідно з Законом України "Про фінансово-кредитні механізми управління майном під час будівництва житла та операцій із нерухомістю".

13. Операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів.

14. Банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність".

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 1:

1. Здатність визначати сутність фінансових послуг, їх роль в економіці та обґрунтовувати класифікацію фінансових послуг за різними критеріями.

2. Здатність аналізувати та порівнювати умови надання фінансових послуг відповідно до вимог законодавства.

Література: [11; 29; 31; 32; 35; 40; 43; 70; 147].

Тема 2. Умови створення та діяльності фінансових установ

Завдання 1

Сорок громадян України, які проживають у Харківській області, вирішили заснувати кредитну спілку. Згідно з чинною нормативно-правовою базою необхідно визначити та навести ґрунтовні рішення щодо правомірності дій засновників.

Доведіть можливість створення кредитної спілки в такому складі.

Завдання 2

Десять громадян України, які є фізичними особами, вирішили заснувати ломбард і мають намір наповнити статутний капітал у розмірі 150000 грн.

Необхідно визначити можливість, етапи створення ломбарду, його організаційно-правову форму, а також необхідність ліцензування його діяльності. Чи буде достатнім цей статутний капітал для заснування ломбарду?

Завдання 3

П'ятеро громадян України планують створити страхову компанію.

Які існують вимоги до її створення? Чи є можливість сплати статутного капіталу в матеріальній формі?

Завдання 4

Визначте розмір збільшення прибутку на одну акцію фінансової компанії А після поглинання нею компанії Б. Компанія А має річний прибуток 1 200 тис. грн і кількість випущених акцій 1 100 од. Компанія Б має річний прибуток 300 тис. грн і кількість випущених акцій 600 шт. Мінове співвідношення становить 1:5.

Завдання 5

Визначте максимально можливу ціну придбання та мінове співвідношення в разі поглинання компанією А компанії Б, що не призведе до розмивання прибутку на одну акцію. Компанії А і Б мають такі показники до поглинання (табл. 1).

Таблиця 1

Вихідні дані

Компанія	Прибуток, тис. грн	Кількість акцій, тис. шт.	Ціна акції, грн
А	300	3	200
Б	200	4	80

Завдання 6

Компанія А поглинає компанію Б. Визначте вигоди акціонерів компаній А і Б за умови купівлі акцій компанії Б за ринковою ціною. Компанії А і Б мають такі показники до поглинання (табл. 2).

Таблиця 2

Вихідні дані

Компанія	Прибуток, тис. грн	Кількість акцій, тис. шт.	Ціна акції, грн
А	300	3	200
Б	200	4	80

Завдання 7

Визначте ефективність поглинання компанією А компанії Б під час купівлі акцій компанії Б за ціною 125 грн за акцію. Якою має бути ціна акції

компанії А після поглинання, що не призведе до розмивання прибутку на акцію та зменшення мультиплікатора Р/Е до поглинання?

Компанії А і Б мають такі показники до поглинання (табл. 3).

Таблиця 3

Вихідні дані

Компанія	Виручка за рік, тис. грн	Рентабельність продажу, %	Кількість акцій, тис. шт.	Мультиплікатор P/S (ціна 1 акції / виручка на 1 акцію)
А	300	25	6	5
Б	150	15	2	1

Методичні рекомендації

У Законі України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" зазначено, що фінансова установа – це юридична особа, що згідно з законом надає одну чи декілька фінансових послуг і внесена до відповідного реєстру за порядком, установленим законом. Відповідно до нього існують умови створення фінансових установ, що визначають їх організаційно-правову форму, розмір та форму статутного капіталу, правила надання фінансових послуг тощо.

Під час діяльності фінансових установ відбуваються різні перетворення, вони можуть зливатися, поглинатися, банкрутувати, діяти самостійно.

Ефективність угод злиття-поглинання (M&A – merges and acquisitions) визначають за показниками зміни прибутку на 1 акцію (EPS – earnings per share) та зміни ціни акції після угоди M&A.

Для розрахунку кількості акцій після укладання угоди M&A використовують поняття мінового співвідношення акцій (відношення цін акцій компаній-учасників угоди, наприклад, мінове співвідношення акцій компаній А та Б на рівні 1:2 означає, що за 1 акцію компанії А віддається 2 акції компанії Б).

Під час оцінювання ефективності угод M&A важливим є урахування поняття "розмивання" прибутку на акцію – зменшення прибутку, що припадає на одну звичайну акцію в результаті можливого в майбутньому випуску додаткових звичайних акцій без відповідного збільшення активів чи прибутку товариства або в результаті угод M&A.

Із метою запобігання ефекту розмивання прибутку як критерій його наявності застосовують цінові мультиплікатори оцінювання вартості

бізнесу – коефіцієнти, що розраховуються шляхом ділення ціни продажу (пропонування) подібного підприємства або його ринкової капіталізації на відповідний фінансово-економічний або інший показник, що характеризує його діяльність. Щоб запобігти ефекту розмивання прибутку на акцію, значення мультиплікаторів до та після укладення угоди M&A мають бути однаковими. У табл. 4 надано найбільш поширені мультиплікатори, що застосовуються для оцінювання бізнесу.

Таблиця 4

Найбільш поширені цінові мультиплікатори

Мультиплікатор	Опис складових
P/S	P (price) – ціна 1 акції (за даними біржових торгів)
	S (sales) – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 1 акцію
P/E	P (price) – ціна 1 акції (за даними біржових торгів)
	E (earnings) – прибуток на 1 акцію

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 2:

1. Здатність визначати умови створення та діяльності фінансових установ.
2. Здатність розраховувати фінансові показники діяльності фінансових установ, зокрема після їх поглинання та реорганізації.

Література: [11; 20; 21; 26; 30 – 32; 35; 40; 42; 147; 150].

Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг, пруденційний нагляд і захист прав споживачів фінансових послуг

Завдання 1

2010 року між банком, з одного боку, та клієнтом, з іншого боку, укладено кредитний договір про отримання клієнтом кредитних грошових коштів у сумі 30 000 доларів США строком на 15 років та сплату процентів у розмірі 12 % річних. У розділі "Предмет договору" зазначено: "На умовах Договору Кредитодавець зобов'язується надати Позичальнику грошові кошти в розмірі 30 000 (тридцять тисяч доларів США) із зарахуванням даної суми в доларах США на поточний рахунок Позичальника". Також кредитним договором передбачено, що повернення кредиту здійснюється в іноземній валюті.

Клієнт звернувся 2014 року до суду, бо вважає, що банком було порушено його законні права, а кредитний договір за своїм змістом і текстом не відповідає вимогам чинного законодавства України.

У чому полягає державне регулювання в галузі надання фінансових послуг? Чи є порушення з боку банку щодо укладання зазначеного кредитного договору?

Завдання 2

У межах пруденційного нагляду банківських фінансових установ та відповідно до плану банківського нагляду на вимогу Національного банку України в кінці 2012 року ПАТ "Укрсоцбанк" повинен був здійснити внутрішній аудит своєї діяльності. За результатами даної перевірки Національний банк України повинен був вирішити чи забезпечується стабільність та ефективність діяльності даного банку та чи своєчасно банк виконує зобов'язання перед своїми вкладниками.

На базі публічної фінансової звітності розрахуйте економічні нормативи діяльності банку (ПАТ "Укрсоцбанк") за 2012 – 2013 роки як елемент пруденційного нагляду.

Завдання 3

2013 року між клієнтом Дмитренком О. В. та банком "А" укладено договір депозитного внеску. Проте фінансова установа не перерахувала на розпорядження клієнта грошові кошти з його рахунку на відповідний рахунок у визначений строк і, таким чином, порушила умови договору.

Клієнт Дмитренко О. В. звернувся до фінансової установи із заявою про негайне перерахування грошових коштів на відповідний рахунок та відшкодування збитків, завданих через некомпетентність працівників банківської установи. Проте банк не відреагував належним чином на дану заяву та відмовився компенсувати будь-які збитки клієнтові.

Розгляньте правомірність дій банку. Наведіть заходи щодо захисту прав клієнтів.

Завдання 4

Банк "А" самовільно списав із кредитного рахунку клієнта платіж як страхову премію. До того ж клієнт не був попереджений про дану процедуру, а дізнався лише після того, як фінансова установа надіслала повідомлення факту нарахування пені за невикплату за кредитом (виплата за кредитом не перерахована за рахунок оплати за страхування).

Клієнт Коробов А. І. як клієнт банку "А" звернувся до Всеукраїнської громадської організації "Захисту прав споживачів фінансових послуг" щодо законності дій банку.

Надайте аргументацію щодо правомірності дій банку.

Завдання 5

Клієнт уклав депозитну угоду з кредитною спілкою "Вогник", відповідно до якої розміщено у кредитній спілці власні грошові кошти в розмірі 3 000 грн строком на 1 рік із виплатою 15 % річних у кінці терміну. У день закінчення терміну вкладу клієнт звернувся до кредитної спілки з письмовою заявою про повернення вкладу і нарахованих відсотків у повному обсязі. Однак кредитна спілка відмовила у видачі вкладу, пославшись на відсутність грошових коштів.

Що порушила кредитна спілка? Хто і як повинен захистити права споживача фінансової послуги ?

Методичні рекомендації

Метою державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є здійснення єдиної та ефективної державної політики у сфері фінансових послуг; захист інтересів споживачів фінансових послуг; створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг; створення умов для ефективної мобілізації та розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків фінансових послуг, беручи до уваги інтереси суспільства; забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг і захисту прав їх учасників; додержання учасниками ринків фінансових послуг відповідно до вимог законодавства; запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринках фінансових послуг; контроль за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг; сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Відповідно до ст. 29 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" *пруденційний нагляд* є складовою частиною загальної системи нагляду, що проводиться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, і базується на регулярному оцінюванні загального фінансового стану фінансової установи, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами.

Відповідно до законів України "Про Національний банк України" та "Про банки і банківську діяльність", а також згідно з Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні Національний банк України перевіряє дані про дотримання банками обов'язкових до виконання

економічних нормативів: мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1), достатність (адекватність) регулятивного капіталу (Н2), миттєва ліквідність (Н4), поточна ліквідність (Н5), короткострокова ліквідність (Н6), максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента (Н7), великі кредитні ризики (Н8), максимальний розмір кредитів, гарантій та порук, наданих одному інсайдеру (Н9), максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та порук, наданих інсайдерам (Н10), інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), загальна сума інвестування (Н12).

Напрямами реалізації державного пріоритету в процесі формування системи захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні, що входить до обов'язків держави за законодавством, є забезпечення отримання споживачами знань і кваліфікації для прийняття самостійного рішення про споживання такої послуги відповідно до його потреби та здобуття споживачем знань із питань реалізації їх прав.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 3:

1. Здатність визначати порядок державного регулювання ринків фінансових послуг.
2. Здатність аналізувати відмінності в укладанні договорів на надання фінансових послуг відповідно до вимог законодавства.

Література: [11; 29 – 31; 35; 44; 92; 94; 133; 147].

Тема 4. Фінансовий моніторинг і запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансуванню тероризму

Завдання 1

Клієнт Петренко О. М. має намір придбати цільові облигації на суму 160 тис. грн. Для цього він переказує зазначену суму на рахунок професійного учасника ринку цінних паперів через касу банку.

Чи підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу дана фінансова операція? Укажіть суб'єктів первинного фінансового моніторингу за цих умов.

Завдання 2

Працівник банку протягом декількох місяців не здійснював обов'язковий фінансовий моніторинг 100 фінансових операцій на загальну суму понад 6 млн грн.

Працівник банку підробляв електронні реєстри фінансових операцій з ознаками обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу, що згідно з чинним законодавством мали бути спрямовані ним до Державної служби фінансового моніторингу України.

Обґрунтуйте вжиті заходи до працівника банку за порушення відповідальності суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Завдання 3

Між ТОВ "А" та страховою компанією укладено договір страхування майна. Укладений договір страхування майна передбачає:

- страхування тільки одного виду ризику – підпал майна;
- низький страховий тариф – 0,05 % за норми 0,1 % – 0,3 %;
- короткий термін страхування, що становить півроку.

Протягом тижня з моменту укладання договору страхування майна настала страхова подія, у зв'язку з чим страхова компанія виплатила ТОВ "А" страхове відшкодування в розмірі 6 млн грн. У той же день ТОВ "А" надано фінансову допомогу ТОВ "Х" в сумі 6 млн грн, зареєстрованому менше ніж 3 місяці тому. Того ж дня ТОВ "Х" перерахувало 5,9 млн грн фізичній особі, яка проживає в Ліхтенштейні, із призначенням "повернення фінансової допомоги". Під час подальшого з'ясування місцезнаходження майна виявлено, що такої адреси та споруди, що вказана в акті про страховий випадок, не існує.

Типова схема відмивання грошових коштів, одержаних злочинним шляхом із використанням страхової компанії, наведена на рис. 1.

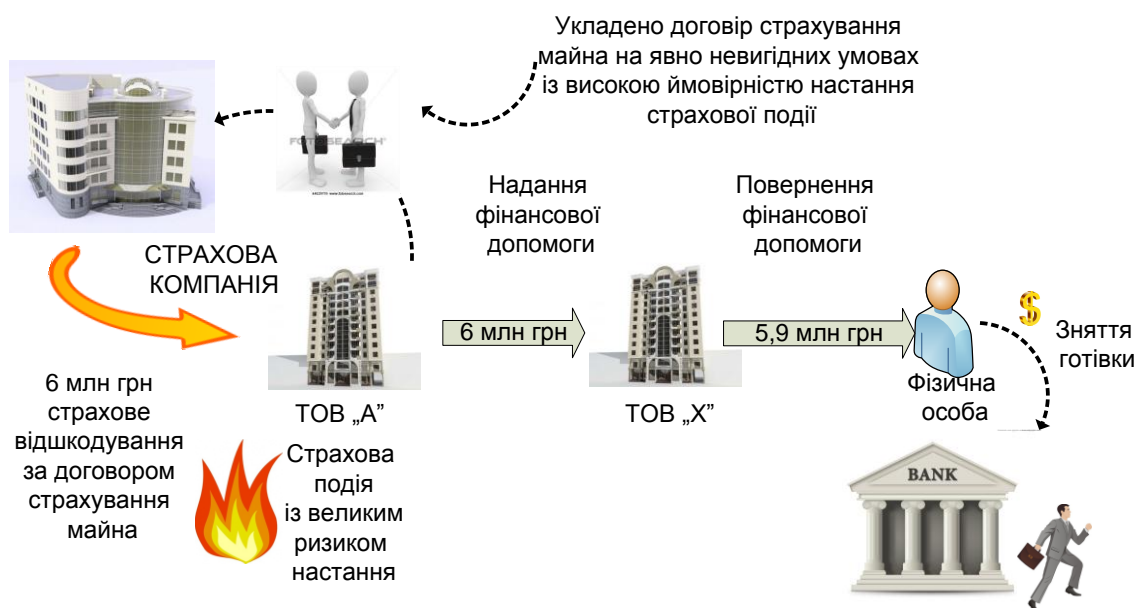

Рис. 1. Типова схема відмивання грошових коштів, одержаних злочинним шляхом із використанням страхової компанії

Обґрунтуйте ознаки, за якими фінансові операції підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Чи підлягають ці фінансові операції внутрішньому фінансовому моніторингу?

Методичні рекомендації

Згідно із Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" фінансова операція підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу в разі, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 150 000 грн (для суб'єктів господарювання, які надають можливість доступу до азартних ігор у казино, – 30 000 грн), або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентній 150 000 грн (для суб'єктів господарювання, які надають можливість доступу до азартних ігор у казино, – 30 000 грн), та має одну або більше наступних ознак: переказ грошових коштів на анонімний (номерний) рахунок за кордон і надходження грошових коштів з анонімного (номерного) рахунка з-за кордону, а також переказ грошових коштів на рахунок, відкритий у фінансовій установі в країні, віднесеній Кабінетом Міністрів України до переліку офшорних зон; зарахування грошових коштів на поточний рахунок юридичної або фізичної особи-підприємця чи списання грошових коштів з поточного рахунка юридичної або фізичної особи-підприємця, період діяльності якої не перевищує трьох місяців із дня реєстрації, або зарахування грошових коштів на поточний рахунок чи списання готівки з поточного рахунка юридичної або фізичної особи-підприємця в разі, якщо операції на зазначеному рахунку не здійснювалися з дня його відкриття, та інших умов.

Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" визначено умови проведення внутрішнього фінансового моніторингу, наведений перелік суб'єктів первинного фінансового моніторингу, їх відповідальність за невиконання (неналежного виконання) засад фінансового моніторингу.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 4:

1. Здатність визначити сутність та організаційне забезпечення фінансового моніторингу та запобігання діяльності з легалізації "брудних" грошових коштів.

2. Здатність виконувати процедури фінансового моніторингу, зокрема здійснювати первинний фінансовий моніторинг операцій клієнтів,

які обслуговуються (ідентифікацію клієнтів та виявлення операцій, що підлягають фінансовому моніторингу).

3. Здійснювати перевірки діяльності будь-якого підрозділу філії та їх працівників щодо дотримання ними Правил внутрішнього фінансового моніторингу та виконання програм здійснення фінансового моніторингу.

Література: [18; 31; 45; 54; 70; 80; 136; 148; 154].

Тема 5. Платіжні системи та переказ грошових коштів

Завдання 1

Учасниками платіжної системи, побудованої за принципом клірингу на двосторонній основі, є 4 банки. Кожен із банків розпочав робочий день з нульовим сальдо. За день здійснені такі операції:

банк А відправив платіжний переказ банку Б на суму 5 000 грн, банку В – на суму 1 000 грн, банку Г – на суму 3 000 грн;

банк Б відправив платіжний переказ банку А на суму 800 грн, банку В – на суму 500 грн, банку Г – на суму 1 500 грн;

банк В відправив платіжний переказ банку А на суму 600 грн, банку Б – на суму 2 500 грн;

банк Г відправив платіжний переказ банку А на суму 300 грн, банку Б – на суму 500 грн, банку В – на суму 100 грн.

Визначте чисту позицію кожного банку на кінець робочого дня.

Завдання 2

Порівняйте доходи банків за місяць від розміщення залишків карткових рахунків. Вихідні дані наведені в табл. 5.

Таблиця 5

Вихідні дані

Банк	Залишок за місяць 1 карткового рахунку, грн	Кількість карткових рахунків	Річна процентна ставка, %
А	250	180	22
Б	50	170	21
В	50	200	18

Завдання 3

У філії банку 700 карткових рахунків. Кількість операцій, що виконуються держателями карток, – 1 400 операцій на місяць. Сім із десяти операцій – це зняття готівки. За операціями видачі готівки банк отримав комісію в розмірі 1 % від суми зняття.

Розрахуйте середній дохід філії банку на один картковий рахунок від операцій із готівкою за місяць, якщо середня величина однієї операції зі зняття готівки становить 100 грн.

Завдання 4

На підприємстві працює 1 тис. осіб. Середня заробітна плата на місяць становить 2 800 грн.

Розрахуйте річні доходи банку, якщо розмір комісії за операції із коштами заробітної плати дорівнює 1 % від фонду заробітної плати.

Завдання 5

Собівартість випуску кредитної картки становить 10 грн, дебетної – 2,5 грн. У філії випущено 50 кредитних і 150 дебетних карток. Відсотки, які нараховуються на залишки, становлять 5 % на рік. Середньоденний залишок дебетної картки – 1 000 грн. Накладні витрати на обслуговування карток становлять 3 % від вартості емісії.

Розрахуйте витрати за картковими програмами банку.

Методичні рекомендації

Позиція банку – це співвідношення вимог і зобов'язань банку.

За їхньої рівності позиція закрита, за розбіжності – відкрита.

Відкрита позиція є короткою, якщо зобов'язання перевищують вимоги, та довгою, якщо вимоги в іноземній валюті перевищують зобов'язання.

Для оцінювання прибутковості карткових програм банку необхідно порівняти доходи, що отримує банк від випуску кредитних карт, і можливість надання кредитів за рахунок залишків дебетних карт, із витратами за картковими програмами (собівартість випуску кредитних і дебетних карт, накладні витрати на їх обслуговування, виплата відсотків за дебетними картами).

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 5:

1. Здатність визначати основи організації та фінансового забезпечення платіжних систем і порядку переказу грошей у різній валюті.
2. Здатність оцінювати дохідну та витратну частини обслуговування електронних платіжних засобів

Література: [1; 3; 15 – 17; 20; 23; 25; 31; 40; 50; 61; 65; 94; 116 – 119; 126; 128; 132; 140 – 143; 146; 148; 152; 157].

Тема 6. Фінансові послуги з обміну валюти

Завдання 1

Банк установив такий валютний курс долара США: купівля – 13,25 грн; продаж – 13,45 грн.

Скільки гривень можна отримати за 300 дол. США?

Скільки доларів США можна отримати на 200 тис. грн?

Завдання 2

Американський імпортер купує 2 млн євро для того, щоб здійснити платіж за товар.

Скільки імпортеру потрібно купити доларів США, якщо банк котирує долар США до євро як 0,715:0,735?

Завдання 3

Розрахуйте крос-курс фунта стерлінгів до долара США, якщо фунт стерлінгів до долара США дорівнює 1,6147; долар до євро – 0,7273.

Завдання 4

Курс долара США у швейцарських франках дорівнює 1,5072, курс долара США в сингапурському доларі – 1,8408.

Чому дорівнює крос-курс сингапурського долара у швейцарських франках та швейцарського франка – сингапурському доларі?

Завдання 5

Фінансова компанія має намір отримати кредит у розмірі 10 млн японських ієн на один рік під фіксовану ставку 7 % річних. Проте є можливість отримати кредит під "плаваючу" ставку у євро на міжнародному ринку під 6 % річних. Для цього фінансовій компанії необхідно отримати євро "на споті" та продати ієни за євро за форвардом на 1 рік.

Скільки потрібно взяти євро у кредит і за яким форвардним курсом фінансовій компанії вигідно продати ієни за євро, якщо курс "спот" на момент отримання кредиту у євро дорівнював 5 ієн за євро.

Методичні рекомендації

Котирування – це вартість однієї валюти відносно іншої.

Під час котирування виділяють базову валюту, або базу котирування, валюту котирування. Базою котирування є валюта, узята за одиницю (10

або 100 одиниць). Валюта котирування – змінна величина, що показує ціну базової валюти. Звичайно базовою валютою є іноземна валюта. Наприклад, котирування USD:UAH = 13,0015 означає, що 1 долар США (USD) можна обміняти на 13,0015 грн (UAH). Базою котирування є долар США, а валютою котирування – українська гривня.

Валютні котирування, тобто ціна однієї валюти в одиницях іншої валюти, бувають двох видів:

прямі (direct) – певна сума національної валюти за одиницю іноземної валюти (за базу котирування береться іноземна валюта);

зворотні (непрямі) – сума іноземної валюти за одиницю національної валюти (за базу котирування береться національна валюта).

Більшість країн світу використовують прямі котирування. Офіційно котируються до долара США у формі непрямого котирування такі валюти, як євро, англійський фунт стерлінгів і валюти колишніх колоній Великобританії (австралійський долар, новозеландський долар тощо).

Під час котирування розрізняють ціну купівлі (bid) та продажу валюти (ask).

Банки купують і продають іноземну валюту, тому курс купівлі валюти завжди буде нижчим за курс продажу (у разі прямого котирування).

Для визначення сум національної та іноземної валюти під час обміну валют використовуються такі формули:

1. Сума в національній валюті = Курс × Сума в іноземній валюті.
2. Сума в іноземній валюті = Сума в національній валюті : Курс.

Крос-курс – курсове співвідношення між двома валютами, визначене на основі курсу цих валют до третьої валюти.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 6:

1. Здатність визначати сутність фінансових послуг з обміну валюти.
2. Здатність розраховувати фінансові показники обміну валют

Література: [11; 16; 23; 29 – 32; 35; 40; 62; 64; 66; 68; 93; 100; 112; 125; 161; 162].

Змістовий модуль 2

Фінансові послуги із залучення фінансових активів та надання грошових коштів у позику

Тема 7. Фінансові послуги із залучення грошових коштів із зобов'язанням їх наступного повернення

Завдання 1

Клієнт банку приймає рішення про розміщення грошових грошових коштів на депозиті в банку. Очікуваний розмір грошових коштів клієнта банку за депозитним договором через 4 місяці становить 260 тис. грн. Процентна ставка за короткостроковим кредитам становить 22 % річних.

Розрахуйте можливу величину початкових грошових коштів для депозиту.

Завдання 2

Клієнт банку міг отримати за умовами депозитного договору суму 200 тис. грн через 2 роки, відсоткова ставка за депозитом 20 % річних. Однак, через 1,5 року пролонгував депозит ще на 2 роки під 22 % річних, що сплачуються в кінці терміну договору.

Розрахуйте суму доходу за депозитом на момент його закінчення.

Завдання 3

Клієнт банку поклав на депозит у банку суму 100 тис. грн на 5 років. Номінальна ставка за депозитом 25 % річних. Банк змінив умови депозитного вкладу за погодженням сторін, визначивши нарахування відсотків не наприкінці року, а в кінці кварталу.

Який додатковий дохід отримав клієнт банку?

Завдання 4

Клієнт банку уклав депозитний договір у банку "А" терміном на 3 роки. Сума депозиту – 100 тис. грн, відсоткова ставка – 20 % річних. Через рік клієнт банку в тому ж банку додатково відкрив депозит на 50 тис. грн під 25 % річних.

Визначте суму доходу клієнту банку через 3 роки.

Завдання 5

Після 2 місяців банк за погодженням сторін вирішив змінити умови депозитного обслуговування, збільшивши ставку на 5 процентних пунктів, після 3 місяців від початку кредитування – ще на 2 відсоткових пункта, а після 8 місяців і до кінця терміну встановив ставку в розмірі 40 % річних.

Визначте, яку суму банк повинен повернути клієнту банку через рік за депозитом 200 тис. грн під 25 % річних.

Завдання 6

Клієнт банку здійснює вибір найкращих умов депозитного обслуговування у двох банках. Перший банк пропонує депозит на 3 роки під 18 % річних за умови нарахування складних відсотків. Другий банк залучає депозити за схемою простих відсотків.

Який відсоток другий банк повинен запропонувати клієнту, щоб досягти еквівалентності відсоткових умов щодо першого банку?

Завдання 7

Очікуваний дохід клієнта банку за депозитним договором 700 тис. грн. Умови депозитного обслуговування такі: термін 7 місяців, відсоткова ставка за депозитом – 15 %.

Яким може бути початковий розмір грошових коштів, що має розмістити клієнт банку на депозит? Який розмір очікуваного доходу клієнта банку за депозитним договором на 9 місяців?

Методичні рекомендації

Для розрахунку величини виплат за операціями із залучення грошових коштів із зобов'язанням їх наступного повернення використовують формули:

1. Майбутня вартість грошового потоку (у разі нарахування простих відсотків):

$$FV = PV \times (1 + i \times n), \quad (1)$$

де FV – майбутня вартість грошового потоку (величина доходу на кінець терміну депозитного обслуговування);

PV – поточна вартість грошового потоку (початковий розмір грошових коштів, що планують розмістити на депозит);

i – річна відсоткова ставка за депозитом;

n – період депозиту.

Здебільшого розрахунок майбутньої вартості за простими відсотками використовують для періоду меншого за рік.

2. Майбутня вартість грошового потоку (у разі нарахування складних відсотків):

$$FV = PV \times (1 + i)^n. \quad (2)$$

Розрахунок майбутньої вартості за складними відсотками використовують для періоду більшого за рік. Якщо нарахування відсотків здійснюється більше від одного разу на рік (у кінці місяця, кварталу, півріччя), то використовують таку формулу:

$$FV = PV \times \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{m \times n}, \quad (3)$$

де m – кількість нарахування відсотків на рік (для півріччя – 2, для кварталу – 4, для місяця – 12).

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 7:

1. Здатність оцінювати конкурентоспроможність фінансових установ із депозитного обслуговування.

2. Здатність реєструвати договори за депозитами, здійснювати відкриття поточних, депозитних рахунків фізичних осіб і поточних рахунків юридичних осіб у національній та іноземній валюті.

Література: [18; 31; 49; 60; 65; 92; 94; 96; 116; 118; 141; 144].

Тема 8. Взаємовідносини фінансових установ і клієнтів із кредитного обслуговування, оцінювання кредитних ризиків

Завдання 1

Два підприємства мають намір за рахунок кредиту банку розширити виробництво. Витяг із балансів підприємств наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Вихідні дані

Підприємство	Власний капітал, тис. грн	Довгострокові кредити банків, тис. грн	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями за розрахунками з оплати праці, тис. грн	Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн	Нематеріальні активи, тис. грн
А	1,2	0,4	0,9	0,2	–
Б	2,3	0,6	1,3	1,2	0,5

Визначте коефіцієнт фінансової незалежності позичальників на основі даних їх фінансової звітності.

Завдання 2

Два підприємства звернулися до банку за короткостроковим кредитом. Для ухвалення попереднього рішення щодо кредитування визначте коефіцієнт фінансової незалежності позичальника, маючи у своєму розпорядженні таку інформацію за даними фінансової звітності. Витяг із балансів (тис. грн) наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Вихідні дані

Підприємство	Цільове фінансування	Векселі видані	Короткострокові кредити банків	Інші поточні зобов'язання
А	200	–	30	12
Б	10	120	15	42

Розмір власного капіталу підприємства А дорівнює 300 тис. грн, підприємства Б – на 5 % менший.

Завдання 3

Оцініть платоспроможність позичальника за коефіцієнтом покриття (ліквідність третього ступеня).

Витяг із балансів наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Вихідні дані

Показник, тис. грн	2012 р.	2013 р.
Поточні фінансові інвестиції	100	120
Гроші та їх еквіваленти	215	55
Короткострокові кредити банків	30	200
Векселя видані	60	130
Інші поточні зобов'язання	20	25
Цільове фінансування	10	–
Власний капітал	150	150

Завдання 4

Оцініть платоспроможність позичальника за коефіцієнтами покриття (ліквідність третього ступеня) і проміжного коефіцієнта покриття.

Витяг із форм фінансової звітності позичальника наведено в табл. 9.

Вихідні дані

Показник, тис. грн	2012 р.	2013 р.
Необоротні активи	100	120
Гроші та їх еквіваленти	15	14
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями за розрахунками з оплати праці	18	–
Векселі одержані	–	9
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	10	11
Цільове фінансування	3	7
Нерозподілений прибуток	4	5
Інша дебіторська заборгованість	3	2
Запаси	25	27
Короткострокові кредити банків	40	25
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	21	23

Завдання 5

Оцініть платоспроможність позичальника за коефіцієнтами рентабельності. Витяг із форм фінансової звітності позичальника наведено в табл. 10.

Вихідні дані

Показник, тис. грн	2012 р.	2013 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	350	370
Необоротні активи	80	85
Запаси	32	28
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	14	10
Собівартість реалізованої продукції	280	315
Інші операційні доходи	4	1
Витрати на збут	3	5
Адміністративні витрати	6	7
Дохід від участі в капіталі	12	9
Амортизація	2	3

Завдання 6

Підприємство роздрібної торгівлі середнього розміру звернулося до банку за кредитом. Банк для оцінювання фінансового стану позичальника запросив їх річну фінансову звітність.

Витяг із форм фінансової звітності наведено в табл. 11.

Таблиця 11

Вихідні дані

Показник, тис. грн	2012 р.	2013 р.
Необоротні активи	65 051	64 139
Оборотні активи	15 256	19 779
Власний капітал	27 830	26 905
Короткострокові кредити банків	11 904	8 651
Валюта балансу	80 570	83 927
Амортизація	3 214	5 406
Чистий дохід від реалізації продукції	47 198	66 969
Інші операційні доходи	8 303	30 508
Фінансовий результат від операційної діяльності	3 059	2 629
Фінансові витрати	3 358	4 558
Витрати (дохід) з податку на прибуток	15	76
Чистий прибуток (збиток)	4 182	-925

Визначте категорію якості кредиту позичальника.

Методичні рекомендації

Виконати розрахунки із кредитного обслуговування клієнтів банків згідно з Положенням про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих утрат за активними банківськими операціями.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 8:

1. Здатність визначати підходи до формування системи взаємовідносин фінансових установ і клієнтів із кредитного обслуговування.
2. Здатність розраховувати показники надання кредитів.
3. Здатність оцінювати кредитоспроможність юридичних осіб.

Література: [11; 29 – 32; 35; 120; 124; 135; 145; 146, 150].

Тема 9. Особливості діяльності кредитних спілок

Завдання 1

Визначте та оцініть достатність капіталу кредитних спілок А і Б. Вступний внесок кожного члена кредитних спілок становить 1 неоподатковуваний мінімум доходів громадян та обов'язковий пайовий членський внесок – 100 грн. Залишок нерозподіленого доходу становить 5 % від річного доходу, 10 % від річного доходу щорічно спрямовуються на поповнення резервного капіталу.

Вихідні дані наведені в табл. 12.

Таблиця 12

Вихідні дані

Показник	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Кількість членів кредитної спілки, осіб	150	200
Річний дохід, тис. грн	320	280
Додатковий капітал, тис. грн	80	60
Кредити банків, тис. грн	460	550
Внески членів на депозитні рахунки, тис. грн	370	410
Інші зобов'язання, тис. грн	0	400

Завдання 2

Кредитний портфель кредитної спілки має таку структуру за ступенем повернення:

150 тис. грн із простроченням платежу 40 – 60 днів;

110 тис. грн із простроченням платежу 100 – 150 днів;

80 тис. грн. із простроченням платежу 200 – 300 днів;

50 тис. грн із простроченням платежу більшим за 1 рік.

Активи кредитної спілки подані такими позиціями:

грошові кошти готівкою та на поточних рахунках у банках – 300 тис. грн;

грошові кошти на вкладних (депозитних) рахунках у банках – 800 тис. грн;

кредити, надані кредитним спілкам – 550 тис. грн;

сума капітальних інвестицій – 90 тис. грн;

залишкова вартість основних засобів – 60 тис. грн;

сума нематеріальних активів – 25 тис. грн.

Пайовий капітал кредитної спілки становить 17 тис. грн, резервний капітал – 40 % від пайового, додатковий капітал – 25 % від резервного.

Визначте та оцініть платоспроможність кредитної спілки, що належить до II групи.

Завдання 3

Кредитний портфель кредитної спілки за ступенем повернення має таку структуру:

100 тис. грн із простроченням платежу 30 – 50 днів;

70 тис. грн із простроченням платежу 120 – 140 днів;

20 тис. грн із простроченням платежу 300 – 350 днів;

10 тис. грн із простроченням платежу більшим за 1 рік.

Пайовий капітал кредитної спілки становить 102 тис. грн, резервний капітал – 40 % від пайового, додатковий капітал – 25 % від резервного, залишок нерозподіленого доходу – 2 тис. грн.

Загальна сума заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами, не перекрита сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, становить 12 тис. грн. Загальна сума заборгованості за наданими кредитами становить 200 тис. грн.

Визначте та оцініть нормативи якості активів кредитної спілки.

Завдання 4

Члени кредитної спілки мають намір узяти кредит. Капітал кредитної спілки має таку структуру: пайовий – 100 тис. грн, резервний – 15 тис. грн, додатковий – 5 % від пайового, залишок нерозподіленого доходу – 3 % від річного доходу в розмірі 700 тис. грн.

Визначте, чи має право кредитна спілка видати запитувану суму кредитів виходячи з таких умов (табл. 13).

Таблиця 13

Умови участі в кредитній спільці

Член кредитної спілки	Сума раніше наданих кредитів, тис. грн	Сума запитуваного кредита, тис. грн
1	–	30
2	15	20
3	20	25
4	–	27

Завдання 5

Визначте та оцініть нормативи ризикованості операцій кредитних спілок виходячи з таких умов (табл. 14).

Вихідні дані

Показник, тис. грн	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Капітал кредитної спілки	200	90
Кредити, одержані від банків	70	100
Внески членів кредитної спілки на депозитні рахунки	50	40
Інші зобов'язання	20	25
Кредити об'єднаної кредитної спілки	35	45
Грошові кошти інших установ та організацій	15	30
Кредити, одержані від кредитних спілок	25	10

Завдання 6

Визначте та оцініть нормативи ризикованості операцій кредитних спілок, виходячи з таких умов (табл. 15).

Вихідні дані

Показник, тис. грн.	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Внески кредитної спілки до капіталу об'єднаної кредитної спілки	85	87
Пайовий капітал	150	200
Резервний капітал	80	90
Внески до капіталу кооперативного банку	30	25
Внески до капіталу бюро кредитних історій (юридичної особи, винятковою діяльністю якої є збирання, зберігання, використання інформації, що складає кредитну історію)	17	15
Додатковий капітал	25	20
Залишок нерозподіленого доходу	15	18
Грошові кошти розміщені в державних цінних паперах	62	40

Завдання 7

Визначте та оцініть нормативи прибутковості кредитних спілок А і Б, виходячи з таких умов (табл. 16).

Вихідні дані

Показник, тис. грн.	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Нерозподілений дохід попереднього періоду	25	30
Фактично отриманий дохід	500	700
Частина доходу, спрямованого на формування резервного капіталу протягом звітного періоду та за підсумками фінансового року	5 % від фактично отриманого доходу	3 % від фактично отриманого доходу
Частина доходу, розподіленого на пайові внески протягом звітного періоду та за підсумками фінансового року	10 % від фактично отриманого доходу	12 % від фактично отриманого доходу
Фактично зазначені витрати кредитної спілки	480	610

Завдання 8

Визначте та оцініть норматив миттєвої ліквідності кредитних спілок А і Б із середнім рівнем ризику виходячи з таких умов (табл. 17).

Таблиця 17

Вихідні дані

Показник, тис. грн.	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Грошові кошти в касі	7	3
Загальна сума внесків (вкладів) членів кредитної спілки	450	340
Грошові кошти на поточних рахунках у банках	12	8

Внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки до запитання становлять 40 % від загальної суми грошових коштів на депозитних рахунках кредитних спілок.

Завдання 9

Визначте та оцініть норматив короткострокової ліквідності кредитних спілок із середнім рівнем ризику, виходячи з таких умов (табл. 18).

Вихідні дані

Показник, тис. грн.	Кредитна спілка "А"	Кредитна спілка "Б"
Кредити, одержані від банків	80	100
Нематеріальні активи	15	20
Грошові кошти готівкою	10	8
Державні цінні папери	25	15
Резервний капітал	45	32
Кредити, надані членам кредитної спілки	140	125
Кредити, одержані від кредитних спілок	60	75
Грошові кошти на поточних рахунках у банках	15	10
Основні грошові кошти	30	28
Внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки	55	53
Грошові кошти на вкладних (депозитних) рахунках у банках	40	35
Інші короткострокові зобов'язання	30	42

Завдання 10

Розрахуйте суми доходу, що розподіляється на додаткові пайові внески виходячи з таких умов (табл. 19).

Вихідні дані

Член кредитної спілки	Розмір додаткового пайового членського внеску, грн	Фактична кількість днів фактичного перебування цих внесків у кредитній спілці, днів
1	500	200
2	900	120
3	2 400	90
4	3 200	90
5	400	300

Сума відсотків, нарахованих за внесками (вкладами) членів кредитної спілки на депозитні рахунки за звітний фінансовий рік становила 80 тис. грн. Середня сума внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки за звітний фінансовий рік становила 650 тис. грн.

Методичні рекомендації

Оцінювання діяльності кредитних спілок здійснюється на основі "Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок" (далі Положення). Відповідно до Положення виділяють такі групи нормативів:

- 1) достатності капіталу та платоспроможності;
- 2) якості активів;
- 3) ризиковості операцій;
- 4) прибутковості;
- 5) ліквідності.

Відповідно до п. 1.3. Положення залежно від ризиків діяльності кредитної спілки, обсягу та характеру виконання операцій, наявності мережі відокремлених підрозділів режими регулювання кредитних спілок, окрім об'єднаних кредитних спілок, поділяються на три групи регулювання:

перша – для кредитних спілок, діяльність яких пов'язана з високими ризиками;

друга – для кредитних спілок, діяльність яких пов'язана з середніми ризиками;

третья – для кредитних спілок, діяльність яких пов'язана з незначними ризиками.

Докладно розглянемо першу та п'яту групу нормативів:

1. Нормативи достатності капіталу та платоспроможності.

Капітал кредитної спілки не може бути меншим ніж 10 відсотків від суми її загальних зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності кредитної спілки визначають за формулою:

$$K_{пл} = \frac{P_k}{A_{зв} + Z_{зв}} \times 100 \%, \quad (4)$$

де $K_{пл}$ – норматив платоспроможності кредитної спілки;

P_k – регулятивний капітал кредитної спілки;

$A_{зв}$ – сумарні активи, зважені за ступенем ризику;

$Z_{зв}$ – сума залишку зобов'язань членів кредитної спілки перед третіми особами, за якими кредитна спілка виступає поручителем, зважені за ступенем ризику.

Нормативне значення коефіцієнта платоспроможності для кредитних спілок 1-ї групи становить не менше ніж 8 %, для 2-ї групи – не менше ніж 7 %, для 3-ї групи – не застосовується.

2. Нормативи ліквідності кредитної спілки.

Норматив миттєвої ліквідності визначається як співвідношення суми грошових коштів у касі та на поточних рахунках у банках до суми внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки до запитання.

Нормативне значення нормативу миттєвої ліквідності для кредитних спілок, окрім об'єднаних кредитних спілок, становить:

для 1-ї групи – не менше ніж 12 %;

для 2-ї – не менше ніж 10 %;

для 3-ї – не застосовується.

Норматив короткострокової ліквідності визначається як співвідношення ліквідних активів із початковим терміном погашення до одного року до короткострокових зобов'язань із початковим терміном погашення до одного року.

Склад ліквідних активів у разі розрахунку нормативу короткострокової ліквідності подано в п. 4.2.2. Положення. Склад короткострокових зобов'язань подано в п. 4.2.3. Положення.

Показник нормативу короткострокової ліквідності не має бути меншим ніж 100 відсотків. Для третьої групи режимів регулювання кредитних спілок цей норматив не застосовується.

Розрахуйте та оцініть нормативи якості активів, ризиковості операцій, прибутковості, а також здійсніть розподіл доходів у кредитній спілці згідно із Положенням.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 9:

1. Здатність визначати особливості діяльності кредитних спілок.
2. Здатність аналізувати та оцінювати показники платоспроможності та достатності капіталу, якості активів, ліквідності та прибутковості кредитних спілок на основі їх фінансової звітності.

Література: [3; 8; 11; 12; 14; 21; 29 – 32; 35; 53; 54; 99; 131; 148].

Тема 10. Послуги з фінансового лізингу

Завдання 1

Визначте плату за кредитні ресурси, використані лізингодавцем, на придбання лізингового майна вартістю 350 тис. грн у перший рік, якщо використовується ставка за кредит 25 % річних.

Завдання 2

Підприємство уклало договір фінансового лізингу на поставку обладнання вартістю 500 тис. грн за таких умов:

термін дії договору – 2 роки;

авансовий платіж – 20% від первісної вартості предмета лізингу;

для фінансування залишкової вартості лізингова компанія залучає кредитні ресурси банку-партнера, річна відсоткова ставка банку – 18 %;

страховий тариф за даним видом виробничого обладнання становить 2,5 % річних від первісної вартості предмета лізингу;

маржа лізингової компанії – 2 % річних від залишку заборгованості за предметом лізингу.

Визначте загальну величину заборгованості підприємства за договором фінансового лізингу.

Методичні рекомендації

До складу витрат лізингодержувача за лізинговим договором включають такі статті:

плата за кредитні ресурси банку (розраховується, виходячи із суми фактично залучених грошових коштів, не враховуючи авансовий платіж);

витрати на страхування майна (визначаються як відсоток від загальної вартості об'єкта лізингування);

маржа лізингодавця – плата лізинговій компанії за надання фінансових послуг із лізингу;

компенсація частини вартості наданого у фінансовий лізинг майна;

плата за додаткові послуги лізингодавця, передбачені лізинговим договором (технічне обслуговування обладнання, навчання персоналу, відрядження тощо).

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 10:

1. Здатність визначати сутність і різновиди послуг з фінансового лізингу.
2. Здатність визначати порядок розрахунку лізингових платежів, визначати умови фінансування лізингової операції, умови оплати та постачання активу предмета фінансового лізингу.

Література: [8; 11; 27; 29; 30; 32; 41; 49; 52; 57; 63; 73; 148].

Тема 11. Послуги з факторингу

Завдання 1

Факторингова компанія купує в підприємства дебіторську заборгованість на суму 13 тис. грн. на місяць і видає позику в розмірі 80 % від суми дебіторської заборгованості на умовах 35 % на рік і 1,5 % комісійних від її придбання.

Розрахуйте витрати, пов'язані з договором факторингу.

Завдання 2

Кондитерська фабрика регулярно постачає до 20 магазинів свою продукцію на умовах товарного кредиту. Строк платежу становить 30 днів. Оборот за місяць одного магазину дорівнює 40 тис. грн. Фабрика уклала з банком договір факторингу. Обсяг фінансування становить 80 % від дебіторської заборгованості за відсотком за кредит 20 % річних. Комісійні банку-фактора становлять 0,5 % від обороту.

Завдання 3

Фактор установив комісійні в розмірі 1,5 % і надав кредит підприємству в розмірі 75 % від суми дебіторської заборгованості під 1 % на місяць. Продаж у кредит становить 200 тис. грн на місяць. Як зміняться витрати за факторингом для постачальника, якщо обсяг продажів виросте на 5 %, а комісійні фактора збільшаться на 0,5 відсоткових пунктів.

Завдання 4

Фактор установив комісійні в розмірі 2,2 % і надав позику підприємству в розмірі 85 % від суми дебіторської заборгованості під 1,1 % на місяць. Продаж у кредит становить 500 тис. грн на місяць. Рентабельність продажу дорівнює 15 %.

Як зміниться ефективність факторингу для постачальника, якщо обсяг продажів збільшиться на 10 %?

Завдання 5

Умови договору факторингу такі: комісія фактора – 2 %, щомісячний банківський відсоток за кредит – 1,3 %. Як зміниться сума, отримана підприємством за договором факторингу, якщо загальна сума куплених рахунків становить 600 тис. грн і збільшиться на 15 %, а обсяг фінансування залишиться незмінним – 90 % від суми дебіторської заборгованості?

Завдання 6

Банк купив у підприємства дебіторську заборгованість на умовах факторингу на суму 700 тис. грн на місяць і видав позику в розмірі 80 % цієї заборгованості на умовах 25 % річних і 2 % комісійних від обсягу куплених рахунків. Як зміняться річні витрати постачальника за факторингом, якщо відсоток за кредит збільшиться на 5 відсоткових пунктів, а комісійні фактора зменшаться на 0,5 відсоткових пунктів? Який із елементів структури витрат – річна ставка або розмір комісійних – більше вплинув на зміну?

Завдання 7

Факторингова компанія встановлює комісійні в розмірі 3 % і дає позику підприємству в розмірі 75 % від суми дебіторської заборгованості, купуючи її за додатковий 1 % на місяць. Продаж у кредит становить 50 тис. грн на місяць. У результаті договору факторингу підприємство економить 2 % від продажу в кредит на безнадійних боргах.

Банк, що обслуговує підприємство, запропонував договір згідно з яким він надасть останньому кредит до 75 % від суми дебіторської заборгованості. Банк установив ставку 2 % на місяць і додатково 4 % комісійних. Період інкасації грошових коштів від продажу в кредит становить 30 днів.

Визначте, що вигідніше для підприємства: укласти договір із факторинговою компанією або пристати на умови банку?

Завдання 8

Підприємство відвантажує щомісяця 10 т борошна на суму 30 тис. грн. Постачальник для забезпечення цієї операції відкриває депозит у банку під 15 % річних на суму, що становить 25 % річної заборгованості, та укладає договір факторингу на продаж усієї суми заборгованості. Підприємство отримує фінансування в розмірі 75 % від суми заборгованості за місяць. Комісійні фактора – 2 %, ставка кредитування – 22 % річних. Поставка товару здійснюється рівномірно щомісяця.

Розрахуйте річні витрати та ефективність факторингу для постачальника, якщо рентабельність продажу становить 20 %.

Методичні рекомендації

Склад витрат постачальника за договором факторингу має такий вигляд:

плата за управління дебіторською заборгованістю: ведення рахунків, юридичне та інформаційне обслуговування, тобто забезпечення інфраструктури факторингу (приблизно становить 0,1 – 1 % річного обороту клієнта);

комісійна винагорода за обслуговування (приблизно – 0,5 – 3 % від суми дебіторської заборгованості);

плата за кредитні операції – поточна банківська ставка, що використовується в разі короткострокового кредитування клієнтів, на період факторингу, збільшена на 2 – 4 % для компенсації ризику.

Під час розрахунку величини комісійної винагороди фактора за базу розрахунку використовують загальну величину куплених рахунків.

Під час визначенні плати за кредитні операції як базу розрахунку застосовують реальну величину фінансування (звичайно обсяг фінансування становить 70 – 90 % від загальної суми дебіторської заборгованості).

Ефективність факторингу для постачальника розраховують за показниками загальної та чистої ефективності:

1. Показник загальної ефективності ($E_{заг}$) визначають, як:

$$E_{заг} = \frac{V_{ф}}{ОП_{заг}} \times 100 \%, \quad (5)$$

де $V_{ф}$ – витрати за договором факторингу;

$ОП_{заг}$ – загальний обсяг продажу.

2. Показник ефективності за прибутком ($E_{пр}$) визначають, як:

$$E_{пр} = \frac{(ЧЧ - V_{ф})}{ОП_{заг}} \times 100 \%, \quad (6)$$

де $E_{пр}$ – ефективність факторингу за прибутком;

ЧП – величина чистого прибутку постачальника.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 11:

1. Здатність визначати доцільність факторингу та умови здійснення операцій із факторингу.

2. Здатність визначати вимоги й порядок розрахунку витрат за факторингом.

Література: [11; 16; 29 – 32; 35; 42; 43; 47; 48; 51; 58; 60; 66 – 68; 70; 74; 138; 148].

Тема 12. Послуги ломбардів

Завдання 1

Позичальник звернувся в ломбард за наданням короткострокового кредиту. Як предмет застави запропоновано ювелірний виріб із золота

585-ї проби вагою 5 г. Вартість брухту становить 280 грн/г. Ломбард може надати кредит під заставу ювелірних виробів із покриттям заставодавцем 20 %. Відсоткова ставка становить перші 5 днів – 1 % за день, із 6 до 10 – 0,8 %, із 11 дня – 0,7 % за день. Позичальник оформив кредитний договір терміном на 20 днів.

Визначте, яку суму грошових коштів повинен повернути позичальник після закінчення кредитного договору та розмір середньоденних відсотків.

Завдання 2

Позичальник має намір узяти кредит у ломбарді під заставу ноутбука 2012 року випуску. Вартість нових ноутбуків даної моделі коливається в діапазоні 10 – 12 тис. грн. Мінімальне покриття заставодавцем для нової комп'ютерної техніки становить 30 % із кроком 10 % за кожен рік від дати випуску.

Відсоткова ставка для кредитів під заставу комп'ютерної техніки дорівнює 0,7 % на день. Позичальник оформив кредитний договір терміном на 7 днів. Після закінчення терміну кредитування позичальник не зміг викупити предмет застави, прострочивши платежі на 5 днів.

Визначте, яку суму грошових коштів повинен повернути позичальник ломбарду та суму переоплат, якщо пеня за несплату відсотків становить 0,7 % за перший день прострочення з кроком 0,01 % за кожний наступний день.

Методичні рекомендації

Провести розрахунки витрат за кредитним договором ломбарду, до складу яких входять сплата відсотків для кредитів під заставу та пені (у разі недотримання терміну за умовами договору).

Методичні рекомендації до практичних завдань надано до теми 7.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 12:

1. Здатність визначати основні послуги ломбардів.
2. Здатність визначати сутність фінансової діяльності ломбардів і порядок її державного регулювання.

Література: [13; 29; 30; 35; 40; 97; 129].

Змістовий модуль 3

Фінансові послуги з цінними паперами, із довірчого управління, недержавного пенсійного забезпечення

Тема 13. Фінансові послуги на фондовому ринку

Завдання 1

Банк купує акції підприємства за номінальною вартістю 1 грн за акцію.

Визначте величину річного прибутку банку від володіння пакетом акцій, розмір якого становить 25 % статутного фонду, якщо кількість акцій, випущених в обіг – 100 тис. шт., ставка реінвестування 90 %, річний дохід підприємства – 5 млн. грн, рентабельність продажів 30 %, середньоринкова ціна акцій підприємства через рік становитиме 1,3 грн за акцію.

Завдання 2

Компанія з управління активами купує конвертовані облигації підприємства з дисконтом 30 %. Номінальна вартість облигації становить 1 тис. грн, кількість придбаних цінних паперів – 500 шт.

Через рік здійснено конвертація облигацій на акції даного підприємства, ринкова ціна облигацій на момент конвертації 1 100 грн, номінальна вартість акцій після додаткової емісії становить – 550 грн. Визначте прибуток компанії з управління активами від укладання в дані цінні папери, якщо загальна кількість акцій, випущених в обіг підприємством після додаткової емісії дорівнює 5 тис. шт., загальна величина дивідендів – 500 тис. грн на рік.

Завдання 3

До складу портфеля цінних паперів пайового інвестиційного фонду входять акції 5 підприємств. Загальна ринкова вартість портфеля цінних паперів становить 10 млн грн.

Цінні папери в портфелі мають такі характеристики (табл. 20).

Таблиця 20

Характеристики цінних паперів, що входять до портфеля пайового інвестиційного фонду

Цінні папери	Частка в портфелі, %	Коефіцієнт β
1	10	1,05
2	25	0,90
3	15	1,15
4	30	0,80
5	20	0,95

Визначте річний дохід керуючого портфелем цінних паперів, якщо його винагорода становить 3 % від приросту вартості активів, приріст індексу ПФТС дорівнює 25 % річних, а річна відсоткова ставка за депозитами в іноземній валюті для юридичних осіб – 18 %.

Завдання 4

Банк купує акції підприємства за ціною 0,5 грн за акцію. Визначте ефективність інвестиційної операції з придбання пакета акцій, розмір якого становить 10 % статутного фонду, якщо кількість акцій, випущених в обіг – 50 тис. шт., ставка реінвестування 85 %, собівартість продукції 300 тис. грн, загальна рентабельність діяльності 20 %, середньоринкова ціна акцій підприємства через рік збільшиться на 40 %.

Якою має бути мінімальна сума дивідендів на 1 акцію за умови, що загальна ефективність операції має бути не меншою ніж 80 % на рік?

Завдання 5

Компанія з управління активами купує акції підприємства за ціною 300 грн за 1 акцію з правом подальшої їх конвертації на облігації підприємства. Загальна кількість акцій в обігу – 1 млн шт. Частка у статутному фонді компанії з управління активами становить 30 %. Чистий дохід підприємства – 400 млн грн на рік, загальна величина витрат – 280 млн грн на рік, ставка реінвестування – 85 %.

За прогнозами аналітиків очікується приріст курсу акцій до 500 грн за 1 цінний папір.

Через рік підприємство випускає дисконтні облігації номінальною вартістю 1000 грн.

Визначте, якою має бути мінімальна величина дисконту, щоб досягти еквівалентності інвестування в пайові цінні папери підприємства.

Завдання 6

Інвестиційна компанія купує акції підприємства за ціною 5 грн за одну акцію. За прогнозами аналітиків передбачається приріст курсової вартості цінних паперів до 7 грн за акцію. У власності інвестиційної компанії знаходиться пакет акцій, який становить 40 % статутного капіталу емітента, загальна кількість акцій в обігу – 100 тис. шт. Річний дохід підприємства – 750 тис. грн, рентабельність продажів 25 %.

Визначте, якою має бути ставка реінвестування емітента, щоб ефективність інвестиційної операції була не меншою ніж 50 % річних.

Методичні рекомендації

Найпоширенішим методом розрахунку дохідності акцій є модель визначення вартості капітальних активів (CAPM – capital assets price model).

Ризик ринку капіталів (систематичний, недиверсифікований) властивий для всіх можливих об'єктів інвестування.

Він описує стан невизначеності щодо загальних економічних умов господарської діяльності, змін нормативної бази, монетарної та фіскальної політики в державі в цілому, майбутньої інфляції й інших факторів, що впливають одночасно на всі підприємства.

Ризик підприємства – об'єкта оцінки (несистематичний, диверсифікований) характерний для окремого підприємства, описує стан невизначеності щодо явищ, що впливають на конкретне підприємство, таких як розвиток нових продуктів, масштаби бізнесу, якість управління, ступінь диверсифікованості за регіонами, споживачами та продукцією; інші фактори, характерні для даного підприємства.

Базова формула розрахунку дохідності акцій за моделлю оцінювання капітальних активів має такий вигляд:

$$Y = R_f + \beta \times (R_m - R_f), \quad (7)$$

де R_f – базова ставка (безризикова) – норма прибутку за безризиковими інвестиціями (як безризикову ставку використовують норму прибутку за державними цінними паперами, відсоткова ставка за депозитами в іноземній валюті для юридичних осіб);

β – коефіцієнт чутливості (показує міру впливу систематичного ризику);

R_m – середня норма доходу на ринку капіталів. Розраховують для портфеля цінних паперів, що умовно має характеристики прибутковості й ризику, близькі до відповідних характеристик ринку в цілому, і зміна ціни паперів, що входять до даного портфеля, відображає загальну ситуацію на даному ринку фінансових активів.

В Україні середньоринкова норма дохідності на ринку капіталів може бути визначена як дохідність індексу ПФТС.

Якщо $\beta = 1$ – ризик вкладень в оцінюваний актив дорівнює ризику інвестицій у ринковий портфель акцій, за $\beta < 1$ – оцінюваний актив є менш ризикованим, а за $\beta > 1$ – більш ризикований порівняно з ринком капіталу.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 13:

1. Здатність визначати основи формування фондового ринку і здійснення операцій із цінними паперами.
2. Здатність розрізняти особливості використання різних видів цінних паперів.

Література: [3; 11; 20; 29 – 31; 35; 43; 44; 55; 110; 149; 151].

Тема 14. Довірче управління фінансовими активами

Завдання 1

Підприємство укладає трастовий договір із банком. За умовами договору в довірче управління віддається грошова сума 100 млн грн. Дохід банку за довірчими операціям дорівнює 3 млн грн на місяць. Комісійні керуючому – 15 % доходу. За депозитного обслуговування банк пропонує 15 % річних.

Чи вигідно укласти цей трастовий договір?

Завдання 2

Підприємство уклало трастовий договір із банком. За умовами договору в траст віддаються цінні папери на суму 150 млн грн. Оголошено дивіденд – 40 %. Дохід банку за цими операціями становить 20 % на місяць. Дохід траста – 4 млн грн на місяць.

Чи вигідно вкладати цінні папери в траст?

Методичні рекомендації

Визначення доходу керуючого та вигідності укладання трастових договорів розраховують методом порівняння можливих доходів від трастових операцій та доходів, отриманих від альтернативних інвестицій (вкладання грошових коштів на депозит, отримання дивідендів за акціями тощо).

1. Під час використання як альтернативної інвестиції депозиту, дохідність із траста ($\text{Дох}_{\text{тр}}$) визначають за формулою:

$$\text{Дох}_{\text{тр}} = \frac{\text{Дохід траста}}{\text{Дохід депозиту}} \times 100 \% \quad (8)$$

2. Якщо в траст вкладати цінні папери, то дохідність із траста ($\text{Дох}_{\text{тр}}$) визначають за формулою:

$$\text{Дох}_{\text{тр}} = \frac{\text{Дохід траста}}{\text{Дивіденд}} \times 100 \%. \quad (9)$$

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 14:

1. Здатність визначати різноманітність довірчого управління фінансовими активами фізичних і юридичних осіб.
2. Здатність оцінювати вигідність довірчого управління фінансовими активами.

Література: [3; 16; 28; 31; 44; 148; 149].

Тема 15. Фінансові послуги у сфері будівництва житла та операціях із нерухомістю

Завдання 1

Для створення фонду операцій із нерухомістю випущені інвестиційні сертифікати номінальною вартістю 500 грн у кількості 200 тис. шт.

У результаті діяльності фонду операцій з нерухомістю придбано таке нерухоме майно:

- житлові приміщення на первинному ринку (загальною площею 4 000 м²);
- торгові приміщення (загальною площею 10 000 м²);
- офісні приміщення (площа 5 000 м²);
- виробничо-складська нерухомість (2 000 м²).

На момент оцінювання склалася така цінова ситуація: житлова нерухомість – 700 у. о. / м², торгова – 950 у. о. / м², офісна – 800 у. о. / м², виробничо-складська – 300 у. о. / м².

Ліквідні активи фонду операцій із нерухомістю у складі грошових коштів та поточних фінансових інвестицій становлять 20 млн грн, зобов'язання – 30 млн грн.

Визначте приріст вартості чистих активів фонду операцій із нерухомістю.

Завдання 2

Оцініть фінансовий стан управителя фондів фінансування будівництва за коефіцієнтом платоспроможності виходячи з таких даних (табл. 21).

Вихідні дані

Показник, млн грн	Фонд фінансування будівництва "А"	Фонд фінансування будівництва "Б"
Власний капітал	12	13
Грошові кошти на рахунках у банках	2	1,5
Іпотечні облігації	150	300
Резервний фонд	25 % від власного капіталу	
Активи, забезпечені державними гарантіями	15	22
Права вимоги до юридичних осіб, забезпечені гарантіями банків	30	55
Залишкова вартість основних засобів	55	70

Завдання 3

В управлінні фінансової компанії знаходяться 2 фонди операцій із нерухомістю та фонд фінансування будівництва. Вартість інвестиційних сертифікатів першого фонду операцій із нерухомістю – 500 грн у кількості 100 тис. шт., другого – 1 тис. грн у кількості 300 тис. шт.

У результаті розміщення реалізовано 75 % першого випуску і 60 % – другого. Мінімальний внесок до фонду фінансування будівництва під час резервування квартири – 30 % вартості, нежитлових приміщень – 35 %. Планується ввести в експлуатацію 20 тис. житлових і 5 тис. нежитлових приміщень. Поточна вартість вимірювальної одиниці житлових приміщень 5,6 тис. грн / м², нежитлових – 6 тис. грн. / м². На момент створення фонду фінансування будівництва подано заявок на 50 % житлових і 40 % нежитлових приміщень.

Визначте мінімально допустимий розмір оперативного резерву управителя.

Методичні рекомендації

Згідно з Методикою розрахунку вартості чистих активів фондів операцій з нерухомістю [98] чисті активи фонду дорівнюють різниці між вартістю майна фонду та вартістю зобов'язань, що виникли в результаті управління фондом. Вартість майна фонду визначається як сума статей балансу фонду, що належать до його активів.

Згідно з змінами до Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів

будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю [122] коефіцієнт платоспроможності дорівнює відношенню загальної суми власного капіталу ліцензіата до загальної суми активів ліцензіата та майна, що перебуває у його управлінні та обліковується на окремому балансі, зважених за ступенем ризику.

Ліцензіат зобов'язаний постійно підтримувати в процесі здійснення діяльності коефіцієнт платоспроможності не менше ніж 0,08.

Коефіцієнт забезпечення повернення грошових коштів установників управління майном дорівнює відношенню оперативного резерву до суми внесків, зроблених установниками управління майном і повинен перевищувати 10 % [127].

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 15:

1. Здатність визначати основи створення та функціонування фондів фінансування будівництва (ФФБ) та фондів операцій із нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг, державне регулювання діяльності управителів ФФБ і ФОН.

2. Здатність визначати чисту вартість активів фонду операцій із нерухомістю та оцінювати фінансовий стан фонду фінансування будівництва за коефіцієнтом платоспроможності.

Література: [5; 11; 20; 29; 30; 32; 35; 55; 124; 133; 137; 150; 122; 127].

Тема 16. Послуги з надання поруки та гарантій

Завдання 1

Банк у середньому надає кредитів на суму 50 млн грн на рік. Забезпечені кредити становлять 80 % від загального обсягу кредитування. Кредити, забезпечені гарантіями або поруками – 10 % від загальної кількості забезпечених кредитів.

Визначте середньорічний прибуток банку за кредитними операціями, забезпеченими гарантіями або поруками, якщо середня відсоткова ставка за даними видами кредитів становить 22 %, а термін кредитування – 5 років.

Завдання 2

Позичальник повинен повернути банку через 4 роки суму в розмірі 650 тис. грн із розрахунку 23 % річних із нарахуванням відсотків щокварталу. Кредит надано під поруку юридичної особи.

Визначте дохід поручника за даною кредитною операцією, якщо встановлено винагороду в розмірі 2,5 % від базової величини кредиту.

Методичні рекомендації

Зробити розрахунки доходів банку та поручників від надання кредитів, забезпечених гарантією чи порукою.

Методичні рекомендації до практичних завдань надано до теми 7.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 16:

1. Здатність визначати особливості надання фінансових послуг поруки та гарантій.
2. Здатність порівнювати умови з надання гарантій та поруки.

Література: [3; 16; 19; 20; 26; 31; 43; 55; 56; 148].

Тема 17. Фінансові послуги у сфері страхування і накопичувального пенсійного забезпечення

Завдання 1

Іванов О. П. вступив до НПФ 1.04.2013 р. уклавши пенсійний контракт на півроку. На момент відкриття пенсійного рахунку вартість одиниці пенсійних внесків становила 1 грн. У момент підписання пенсійного контракту Івановим О. П. внесено на пенсійний рахунок 1 тис. грн. До кінця вересня 2013 року здійснювалися відрахування на пенсійний рахунок у розмірі 15 % від заробітної плати.

Визначте дохід Іванова О. П. на момент закінчення терміну пенсійного контракту, виходячи з таких даних (табл. 22).

Таблиця 22

Вихідні дані

Місяць	Заробітна плата, грн	Вартість чистих активів, тис. грн	Кількість одиниць пенсійних внесків, тис. од.
1.04	–	–	–
1.05	2 500	650	515
1.06	2 650	780	650
1.07	3 100	750	650
1.08	3 000	810	660
1.09	2 800	795	665
31.09	–	820	666

Завдання 2

Акції українських емітентів, обіг яких зупинено більше ніж 12 місяців (з дати оприлюднення рішення про зупинення пройшло від 15 до 18 місяців) становлять 50 % кількості акцій.

Крім того, 25.06.2014 р. стало відомо, що для 15 % акцій українських емітентів реєстрація випуску була скасована за рішенням суду (23 червня з дати набрання чинності відповідного судового рішення про скасування реєстрації випуску цінних паперів).

Для поточного рахунку у гривні відсотки становлять 0,002 %, для рахунку в іноземній валюті (дол. США) – 0,001 % за кожен день дії договору, а для депозитного – 30 % річних у гривні.

Зобов'язання недержавного пенсійного фонду становлять 863 132 грн. Інформація про вартість активів недержавного пенсійного фонду, що знаходяться в управлінні особи, яка здійснює управління активами недержавного пенсійного фонду, станом на 25.06.2014 р. наведена в табл. 23, 24.

Таблиця 23

Перелік інвестицій у цінні папери

Вид цінних паперів (за кожним емітентом окремо)	Кількість цінних паперів, тис. шт.	Номінальна вартість одного цінного папера, грн	Загальна номінальна вартість цінних паперів, тис. грн	Загальна оцінка вартість цінних паперів, тис грн	Частка у вартості активів НГФ, що знаходяться в управлінні, %	Частка від загально-го обсягу емісії або статутного капіталу емітента, %
Цінні папери, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України	20	30	600	600	11,38	10
Акції українських емітентів	3	90	270	270	5,12	5
Акції іноземних емітентів (Китай)	45,6	68	3 100,8	3 100,8	58,83	5
Разом	68,6	188	3 970,8	3 970,8	75,34	20

Таблиця 24

Грошові кошти на поточному та/або депозитному рахунках

Вид рахунку	Сума грошових коштів:			Термін зберігання:	
	у гривнях	в іноземній валюті	назва валюти	дата початку зберігання	дата закінчення зберігання
Поточний	500 000	40 000	дол. США	01.02.2014	01.08.2014
Депозитний	289 000	–	–	25.02.2014	25.02.2015
Разом:	789 000	40 000	–	–	–

Визначте чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду станом на 25.06.2014 року (на кінець робочого дня).

Методичні рекомендації

Згідно із Законом України "Про недержавне пенсійне забезпечення" чиста вартість одиниці пенсійних активів – це розрахункова вартість одиниці пенсійних активів, що визначається шляхом ділення чистої вартості активів на загальну кількість одиниць пенсійних активів на день підрахунку.

Чисту вартість одиниці пенсійних активів обчислюють у розрізі сум грошових коштів учасників недержавного пенсійного забезпечення та учасників накопичувальної системи пенсійного страхування у порядку, установленому Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Чиста вартість одиниці пенсійних активів на день надходження першого пенсійного внеску до пенсійного фонду встановлюється у розмірі 1 гривня.

Дохід клієнта недержавного пенсійного фонду дорівнює добутку вартості накопичених одиниць (кількість вкладених одиниць помножена на вартість пенсійного внеску за останній місяць) на суму внесених грошових коштів.

Порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду визначається Положенням про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного). Згідно з цим Положенням чиста вартість активів визначається як різниця між вартістю активів недержавного пенсійного фонду на день здійснення підрахунку та сумою його зобов'язань, що підлягають виплаті на день здійснення підрахунку.

Компетентності, яких набувають студенти після вивчення теми 17:

1. Здатність формувати стратегії з недержавного пенсійного забезпечення під час формування пенсійних накопичень.
2. Здатність оцінювати основні показники діяльності НПФ, компаній зі страхування життя та банків під час вибору інвестування грошових коштів.

Література: [3; 11; 26; 28 – 32; 35; 36; 40; 148; 151].

Рекомендована література

Основна

1. Адамик Б. П. Банківські електронні послуги : навч. посіб. / Б. П. Адамик. – Тернопіль : Карт-Бланш, 2005. – 94 с.
2. Внукова Н. М. Методичні рекомендації до виконання практичної роботи "Факторинг" з курсу "Ринок фінансових послуг" для студентів спеціальності 8.050104 усіх форм навчання / укл. Н. М. Внукова. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 16 с.
3. Господарський Кодекс України / укл. М. Бойцова. – Х. : Фактор, 2003. – 260 с.
4. Контрольні завдання та методичні рекомендації до їх виконання з курсу "Ринок фінансових послуг" для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання / укл. Н. М. Внукова. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 32 с.
5. Ліцензійні умови провадження діяльності із залучення грошових коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Наказ Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 24 червня 2004 року № 1225 // Міністерство юстиції України. – 2004. – С. 22–29.
6. Методичні рекомендації для виконання курсової роботи з дисципліни "Ринок фінансових послуг" студентів спеціальності "Фінанси і кредит" всіх форм навчання / укл. Н. М. Внукова, А. О. Дубовик, О. Є. Бажанов та ін. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 33 с.
7. Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу "Ринок фінансових послуг" / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ХДЕУ, 2003. – 26 с.
8. Методичні рекомендації до виконання практичної роботи "Факторинг" з курсу "Ринок фінансових послуг" для студентів спеціальності 8.050104 усіх форм навчання / укл. Н. М. Внукова. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 16 с.
9. Методичні рекомендації до практичних занять з курсу "Ринок фінансових послуг" / укл. Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ХДЕУ, 2003. – 32 с.
10. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Ринок фінансових послуг" для студентів спеціальності "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / укл. Н. М. Внукова. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 64 с.
11. Науменкова С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Нова книга, 2009. – 134 с.

12. Основи діяльності кредитних спілок: Методологія, нормативна документація, операційні стандарти. – К. : НАКСУ, 2003. – 151 с.
13. Пасічник В. Г. Ринок цінних паперів : навч. посіб. / В. Г. Пасічник, О. В. Акіліна. – К. : ЦУЛ, 2008. – 239 с.
14. Перелік внутрішніх положень кредитної спілки : Розпорядження Держфінпослуг від 11 листопада 2003 року № 116 // Україна business. – 2003. – № 53.– Інформаційно-аналітичний блок. – С.1–2.
15. Положение о порядке эмиссии платежных карточек и осуществлении операций с их применением: Постановление Правления Национального банка Украины от 27.08.2001 р. № 367 // Бухгалтерия. – 2003. – № 19. – С. 26–36.
16. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – С. 5–11.
17. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України № 851-IV від 22.05.2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119. – С. 1–6.
18. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню тероризму : Закон України від 28.11.2002 р. № 249-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 1. – С. 2.
19. Про заставу : Закон України № 2654-XII 02.10.1992 р. // Закони України. – У 12 т. : Т. 4. – С. 55–70.
20. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати : Закон України № 979-IV від 19.06.2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 154. – С. 1–12.
21. Про кредитні спілки : Закон України № 2908-III від 20.12.2001 р. // Налоги и бухгалтерский учет. – 2002. – № 9. – С.3–14.
22. Про організацію формування та обігу кредитних історій : Закон України № 2704-IV від 23.06.2005 р. // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 147. – Орієнтир. – № 29. – С. 1–5.
23. Про платіжні системи та переказ грошових коштів в Україні : Закон України № 2346-III від 05.04.2001 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 84. – С. 6–10.
24. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93 (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – С. 184.

25. Про систему захисту електронної інформації до системи масових електронних платежів населення за товари та послуги в Україні : Положення НБУ від 30.12.1996 р. № 353 // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 1997. – № 1.– С. 65.

26. Про страхування : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. (зі змінами та доповненнями) // Урядовий кур'єр. – 2001. – 17 листопада. – С. 8–21.

27. Про фінансовий лізинг : Закон України № 1381-IV від 11.12.2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 8. – С. 10.

28. Рекомендації парламентських слухань "Фінанси і банківська діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку" : Постанова Верховної Ради України від 15 травня 2003 року № 781-IV // Голос України. – 2003. – № 101. – С. 10.

29. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / М. А. Коваленко, Л. М. Радванська, Н. В. Лобанова та ін. – Херсон : Олді-плюс, 2010. – 636 с.

30. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. комплекс / В. П. Унинець-Ходаківська, Н. М. Внукова, О. І. Костюкевич та ін. – Ірпінь : НУДПСУ, 2010. – 258 с.

31. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Грачов, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 276 с.

32. Ринок фінансових послуг : підручник / за заг. ред. к.е.н., доц. В. П. Унинець-Ходаківська. – К. : Кондор, 2009. – 481 с.

33. Ринок цінних паперів : навч. посіб. / Ю. Я. Кравченко. – К. : Дакор, КНТ, 2008. – 664 с.

34. Робоча програма навчальної дисципліни "Ринок фінансових послуг" для студентів за напрямом підготовки 0501 "Економіка і підприємництво" / укл. Н. М. Внукова. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 66 с.

35. Сич Є. М. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Є. М. Сич, В. П. Ільчук, Н. І. Гавриленко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 427 с.

36. Страхування: теорія та практика : навч. посіб. / за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукової – 2-ге вид. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 656 с.

37. Унинець-Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / В. П. Унинець-Ходаківська, О. І. Костюкевич, О. А. Лятамбор. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.

38. Унинець-Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг : підручник / В. П. Унинець-Ходаківська, О. Л. Вихор, О. А. Лятамбор. – К. : Кондор, 2009. – 484 с.

39. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 204 с.
40. Цивільний Кодекс України / укл. О. Руденок. – Х. : Фактор, 2003. – 472 с.

Додаткова

41. Агурбаш Н. Г. Лизинг и его перспективы в регулировании развития малых предприятий / Н. Г. Агурбаш // Управление риском. – 2005. – № 3. – С. 31–36.
42. Боровой С. Факторинг как современное решение финансовых проблем / С. Боровой // Финансовая консультация. – 2002. – № 10. – С. 4–7.
43. Ватаманюк З. Небанківські фінансові інститути в перехідних економічних системах / З. Ватаманюк, О. Дорош // Фінанси України. – 2003. – № 8. – С. 77–87.
44. Версаль Н. І. Фінансове посередництво в Україні на теоретичному та практичному рівні / Н. І. Версаль // Фінанси України. – 2005. – № 9. – С. 99–109.
45. Внукова Н. М. Організаційне забезпечення розвитку системи фінансового моніторингу / Н. М. Внукова // Сучасні проблеми фінансового моніторингу : зб. матер. Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції (2 червня 2011 р.). – Х. : ХНЕУ ; АдВА, 2011. – С. 7–11.
46. Внукова Н. М. Організація недержавного пенсійного забезпечення: SWOT-аналіз та рекомендації для працівників вищої школи / Н. М. Внукова // Пенсійна реформа в Україні: роль фінансових консультантів / Матеріали II Всеукраїнського форуму. – Ірпінь : НУДПС України. – С. 46–50.
47. Внукова Н. М. Особливості і переваги факторингових послуг / Н. М. Внукова // Фінанси України. – 1999. – № 9. – С. 94–98.
48. Внукова Н. М. Ризики факторингу та способи їх страхування / Н. М. Внукова // Фінансовий ринок України. – 2010. – № 3(77). – С. 15–18.
49. Внукова Н. М. Російський ринок лізингу: універсальність і доступність фінансових послуг / Н. М. Внукова // Лізинг в Україні: Інформаційно-аналітичний бюлетень. – 2006. – № 2. – С. 15–16.
50. Внукова Н. М. Управління розвитком платіжних інструментів в банку / Н. М. Внукова, Т. В. Костюкова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – 2009. – № 1. – С. 52–58.
51. Внукова Н. М. Факторинг : проблеми та шляхи розвитку в Україні / Н. М. Внукова // Банківська справа. – 1998. – № 3. – С. 36–39.

52. Внукова Н. М. Чи є можливості розвитку фінансового лізингу в Україні? / Н. М.Внукова // Лізинг в Україні: Інформаційно-аналітичний бюлетень. – 2006. – № 2. – С. 17–19.
53. Гончаренко В. В. Кредитні спілки і кооперативні банки та особливості їх розвитку в Україні / В. В. Гончаренко // Вісник НБУ. – 2005. – № 1. – С. 47–50.
54. Гончаренко В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи / В. Гончаренко // Фінансові послуги. – 2002. – № 1–2. – С. 13–19.
55. Данчак Л. І. Сучасний стан і проблеми законодавчо нормативного регулювання фінансування та формування вітчизняного житлового фонду / Л. І. Данчак // Вісник ІЕПД НАН України. – 2011. – № 2. – С. 25–33.
56. Євтух О. Т. Методологічні засади оцінки позичальника при житловому іпотечному кредитуванні / О. Т. Євтухов // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 11–12. – С. 36–43.
57. Іванов М. Розвиток та вдосконалення ринку лізингових відносин в Україні / М. Іванов // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2004. – № 3. – С. 259–262.
58. Конторщикова О. Факторингові послуги як інструмент управління дебіторською заборгованістю / О. Конторщикова // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 9. – С. 11–12.
59. Коцовська Р. Кредитна спілка – ефективна кооперативна установа парабанківської системи / Р. Коцовська // Регіональна економіка. – 2003. – № 2. – С. 154–158.
60. Кузьмінський Ю. Факторинг – гарантія своєчасного надходження експортної виручки / Ю. Кузьмінський // Бізнес. Бухгалтерія. – 2002. – № 4/2. – С. 69–73.
61. Лютий І. О. Депозитний ринок в інвестиційній політиці економічного зростання / І. О. Лютий // Фінанси України. – 2002. – № 5. – С. 5–9.
62. Місяць Н. О. Валютне регулювання поточних торговельних операцій в Україні / Н. О. Місяць // Сталий розвиток економіки. – 2010. – № 3. – С. 73–78.
63. Міхаліна І. Г. Актуальні проблеми розвитку лізингу в Україні / І. Г. Міхаліна // Статистика України. – 2005. – № 3. – С. 31–36.
64. Науменко В. І. Валютні операції на умовах "spot": порядок здійснення та особливості бухгалтерського обліку / В. І. Науменко // Вісник НБУ. – 2010. – № 7. – С. 56–60.
65. Околіта Л. Операції з використанням платіжних карток НСМЕП / Л. Околіта // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 3. – С. 66–68.

66. Полторак Н. И. Особенности развития рынка факторинговых операций в Украине / Н. И. Полторак, Ю. Л. Бережная // Бизнес-информ. – 2007. – № 7. – С. 65 – 68.

67. Попова С. Н. Правовое регулирование факторинга в условиях кризиса неплатежей / С. Н. Попова, С. Н. Сердечная // Бизнес-информ. – 2010. – № 3. – С. 69–74.

68. Пятанова В. Современные аспекты международного факторинга / В. Пятакова // Финансовая консультация. – 2002. – № 10. – С. 7–14.

69. Романенко Л. Ф. Ринок новітніх банківських технологій в Україні / Л. Ф. Романенко // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 99–105.

70. Свердел М. О. Небанківські фінансові установи на фінансовому ринку України / М. О. Свердел // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 145–147.

71. Сідак О. Кредитний ризик та формування банківських резервів в умовах фінансової кризи / О. Сідак // Фінансовий ринок України. – 2010. – № 5. – С. 6–7.

72. Слобода Л. Я. Вдосконалення методів регулювання рівня кредитних ризиків у банківському менеджменті / Л. Я. Слобода, Ю. М. Салюта // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 134–140.

73. Трофімов О. Лізингова форма фінансування // Фінансовий ринок України. – 2005. – № 1. – С. 2–4.

74. Хорошко В. Факторинг и уступка права требования // Налоги и бухгалтерский учет. – 2003. – № 7. – С. 40–43.

75. Шимін В. Методика обліку та контролю операцій в системі Western Union / В. Шимін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 4. – С. 31–37.

76. Штепо Н. А. Особенности факторинговых операций в банках / Н. А. Штепо // Вісник НАПКС. – 2010. – № 5. – С. 11–14.

Інформаційні ресурси

77. Аналітичний портал "Мій інвестиційний портфель". – Режим доступу : <http://www.investportfel.com>.

78. Валютна біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.npblog.com.ua/index.php/ekonomika/valjutna-birzha/druk.html>.

79. Валютні операції. Котирування валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.refine.org.ua/print.php?rid=858&page=1>.

80. Законодавство України щодо фінансового моніторингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

81. Інтернет-журнал зі страхування. – Режим доступу : <http://www.forINSURER.com>.

82. Інформаційний портал "Все про ломбарди України". – Режим доступу : <http://lombard.org.ua>.

83. Інформаційний портал "Україна Лізинг". – Режим доступу : <http://www.ukrleasing.info>.

84. Інформаційний портал Всеукраїнської Асоціації ломбардів. – Режим доступу : <http://lombard.org.ua>.

85. Інформаційний портал Національної асоціації кредитних спілок України. – Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua>.

86. Інформаційний портал. – Режим доступу : <http://investfunds.com.ua>.

87. Інформаційний портал. – Режим доступу : <http://pif.in.ua>.

88. Інформаційний портал. – Режим доступу : <http://www.kya.com.ua>.

89. Інформаційний портал. – Режим доступу : <http://www.ricardo.com.ua>.

90. Інформаційно-аналітичний портал "Лізинг в Україні". – Режим доступу : <http://leasinginukraine.com>.

91. Інформаційно-аналітичний портал. – Режим доступу : <http://insurancetop.com>.

92. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://merega.kiev.ua/menu/kved.php>.

93. Козак Ю. Г. Валютні форвардні операції [Електронний ресурс] / Ю. Г. Козак. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/13900520/ekonomika/ugodi>.

94. Концепція запровадження нагляду (оверсайта) за платіжними системами в Україні : Постанова Національного банку України від 15.09.2010 р. № 426-22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

95. Концепція запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dfp.gov.ua/197.html?&>.

96. Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 р. № 1026-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/1155.html>.

97. Ломбардний бізнес та його проблеми в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/033.htm.

98. Методика розрахунку вартості чистих активів фондів операцій з нерухомістю : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2009 р. № 893 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1164.888.0>.

99. Методичні рекомендації щодо реорганізації кредитних спілок шляхом приєднання : Розпорядження Держфінпослуг від 07.07.2005 р. № 4298 // Україна business. – 2005. – № 29. – Інформаційно-аналітичний блок. – С. 1–3, 16.

100. Міжнародні валютно-фінансові операції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.refine.org.ua/pageid-4898-1.html>.

101. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nssmc.gov.ua/.

102. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>.

103. Офіційний Веб-сайт Ліги страхових організацій України. – Режим доступу : <http://www.uainsur.com>.

104. Офіційний Веб-сайт Національної асоціації недержавних пенсійних фондів та адміністраторів недержавних пенсійних фондів. – Режим доступу : <http://www.napfa.ukrnet.biz>.

105. Офіційний Веб-сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. – Режим доступу : http://www.uaib.com.ua/analituaib/analit_npf.html.

106. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. – Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>.

107. Офіційний сайт Українського об'єднання лізингодавців. – Режим доступу : <http://www.leasing.org.ua>.

108. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>.

109. Офіційні Веб-сайти компаній з управління активами та інвестиційних компаній. – Режим доступу : <http://www.prostobank.ua/spravochniki/kuu>.

110. Офіційні Веб-сайти кредитних спілок. – Режим доступу : http://organizations.finance.ua/ua/~ua/credit_unions.

111. Офіційні Веб-сайти лізингових компаній. – Режим доступу : <http://investing.org.ua/ru/default/261>.

112. Перша фондова торгівельна система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pfts.com.

113. Петрашко Л. П. Валютні ринки та валютні операції [Електронний ресурс] / Л. П. Петрашко. – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua/content/view/883/54/1/0>.

114. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 р. № 516 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

115. Правила Національної системи масових електронних платежів : Постанова Національного банку України від 10.12.2004 р. № 620 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

116. Про авторизацію операцій банківських платіжних карток : Постанова Правління НБУ від 17.02.2009 р. № 754 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

117. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : Інструкція Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

118. Про внесення змін і доповнень до Інструкції про відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті : Постанова Правління Національного банку України від 17.12.2003 р. №1170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

119. Про впровадження пластикових карток міжнародних платіжних систем у розрахунках за товари, надані послуги та при отриманні готівки: Положення Правління НБУ від 24.02.1997 р. № 37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

120. Про державну експертизу у сфері криптографічного захисту інформації : Затверджено наказом Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України від 16.08.2008 р. №651 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

121. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України № 3795-17 від 22.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>.

122. Про затвердження змін до Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпоряд-

ження Держаної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.06.2010 р. № 454 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0454-10/print1410515213875485>.

123. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України : Постанова Правління Національного банку України від 27.12.2007 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG9901.html.

124. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління Національного Банку України від 31.08.2007 р. № 309 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/-laws/show/z1104-07>.

125. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : Постанова Правління НБУ від 21.01.2004 р. №22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

126. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 27.12.2007 р. № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG6032.html.

127. Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпорядження Держаної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 24.06.2004 р. № 1225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0927-04/print1410515213875485>.

128. Про затвердження Методики розрахунку вартості чистих активів фондів операцій з нерухомістю : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2009 р. № 893 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

129. Про затвердження Положення про порядок емісії платіжних карт і здійснення операцій з їх застосуванням : Постанова Правління Національного банку України від 19.04.2005 р. № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0543-05>.

130. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами : Затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. № 3981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws-/show/z0565-05>.

131. Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Постанова Правління НБУ від 06.07.2000 р. № 279 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-07>.

132. Про затвердження Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 16.01.2004 р. № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0148-04>.

133. Про затвердження Правил бухгалтерського обліку операцій із використанням платіжних карток у банках України : Постанова Правління НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

134. Про затвердження Примірних правил фонду фінансування будівництва : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 30.11.2006 р. № 6473 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

135. Про захист прав споживачів : Закон України № 1023-XII від 12.05.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/-laws/show/1023-12>.

136. Про заходи щодо забезпечення погашення кредитів : Постанова Правління Національного банку України від 03.06.2009 р. № 328 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/-l_doc2.nsf/link1/pb09027.html.

137. Про здійснення банками фінансового моніторингу : Постанова Правління Національного банку України від 14.05.2003 р. № 189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

138. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України № 2299-III від 15.03.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2299-14>.

139. Про іпотеку : Закон України № 898-IV від 5.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

140. Про міжнародний факторинг : Конвенція УНІДРУА від 28.05.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_210.

141. Про Національний банк України : Закон України № 679-XIU від 20.05.2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

142. Про окремі питання діяльності банків : Постанова Правління Національного банку України від 26.11.2010 р. № 514 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0413500-08>.

143. Про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням : Постанова Правління Національного банку України від 19.04.2005 року № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0543-05>.

144. Про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні : Указ Президента України від 22.05.1998 року № 505/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/505/98>.

145. Про порядок та умови торгівлі іноземною валютою : Положення НБУ від 10.08.2005 р. № 281 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>.

146. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.

147. Про розрахунки із застосуванням платіжних карток міжнародної платіжної системи Visa International : Постанова Правління Національного банку України від 26.11.2010 р. №514 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

148. Про схвалення Концепції запровадження пруденційного нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку : Розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 24.04.2012 р. № 553 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=659396&menu=824279>.

149. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України № 2664–III від 12.07.2001 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/-laws/show/2664-14>.

150. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України № 978-IV від 19.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

151. Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України № 2740 від 20.09.2001 року (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2740-14>.

152. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 року (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

153. Рекомендації Національного банку України щодо оцінки комерційними банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>.

154. Риск в финансах, страховании, банковском деле [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.anov.narod.ru>.

155. Сорок рекомендацій ФАТФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nalogi.net/kriminal_prew.htm?id=89.

156. Страховой форум: Вся информация о страховании. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.ins-forum.ru.

157. Страхування України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstrahovanie.com.ua>.

158. Тимчасове положення про застосування мобільного платіжного інструмента в Національній системі масових електронних платежів : Рішення Ради Платіжної організації НСМЕП від 31.08.2006 року № 71 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

159. Угоди на міжнародному валютному ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/16381204/ekonomika/mizhnarodnifinansovi_rinki.

160. Україна фінансова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.u-fin.com.ua>.

161. Українська Національна Іпотечна Асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unia.com.ua>.

162. Ф'ючерси й ф'ючерсні валютні операції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mir-ekspertiz.info/287.htm>.

163. Форвард – Forward, форвардный контракт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://forexaw.com/46/l651.htm>.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
з навчальної дисципліни
"РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Внукова** Наталія Миколаївна
Ачкасова Світлана Анатоліївна

Відповідальний за випуск *Внукова Н. М.*

Редактор *Доценко О. Г.*

Коректор *Маркова Т. А.*

План 2015 р. Поз. № 31.

Підп. до друку 08.04.2015 р. Формат 60×90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 3,75. Обл.-вид. арк. 4,69. Тираж 100 пр. Зам. № 29.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*